

LUPA löysätä

Kaisa Viitanen Kuvat Jussi Puikkonen

Leena Mononen perusti miehensä kanssa menestyvän hotellin Amsterdamiin. Puolison sairastuminen ja menetys saivat uranaisen jalan jarrulle. Nyt Leena keskittyy poikiinsa ja pitkiin lenkkeihin koiran kanssa.

Amsterdamia pari vuotta vaivannut lama on ohi, ja kanavanvarret ovat jälleen täyttyneet turisteista. Hotellihuoneet ovat vielä alkusyksystäkin olleet kiven alla. Matkailijaa moinen suosio voi rauttaa, mutta hotellinomistajaa hymyilyttää.

Leena Mononen, 50, omistaa hotellin Amsterdamin keskustan suosituimmalla turistialueella, aivan Damauktion vieressä. Kaupungin tapaan Hotel De Gerstekorrelin julkisivu on niin kapea, että sen ohi kävelee helposti. Aulaan on saatu tilan tuntua peileillä, seinällä hymyilevät Hollannin kuninkaalliset.

Vastaanotossa asiakasta odottaa useimmiten joku kolmesta suomalaisesta respavirkailijasta. Mutta omistajaa täällä harvemmin enää näkee – Leena downshiftaa muualla.

Kodin uusi hiljaisuus

Hotellilta Leenan kotiin on reilun vartin pyörämatka, jos osaa reitin ja kaahaa kuten paikalliset. Beethovenstratin alue on Amsterdamin vaurasta etelää. Kanavan vartta koristavat harjakattoiset huvilat ja pioneja pursuavat puutarhat. Kadun ja kanavan risteyksessä seisoo jyhkeä kivipyntki, joka rakennettiin 1920-

luvulla nunnaluostariksi. 1990-luvulla nunnat lähtivät, ja salit muutettiin asunnoiksi. Leena Monosen ovi on kolmannessa kerroksessa.

Vanhan luostarin kerrokset ovat korkeita ja seinät paksuja. Valtavista ikkunoista avautuu maisema yli piparkakkumaisten villojen. Mutta Leenan katse on tietokoneella. Hotellilta on tullut raporttia: Arki rullaa, ja kaikki 32 huonetta ovat täynnä, mutta pian tarvitaan uutta henkilökuntaa. Tällaisissa asioissa Leena haluaa olla mukana.

– Meille tuli juuri uusi työntekijä, **Petri** Kuopiosta. Toivottavasti löydämme vielä toisen siivoajan, joka voisi välillä tehdä myös respavuoroja, Leena kaavailee.

Hänellä on hotellissaan 16 työntekijää, joista puolet on suomalaisia. Viime vuosina omistaja on ilmoittanut avoimista paikoista Suomen työvoimatoimiston mol.fi-sivustolla.

– Jotenkin se suomalainen työmoraali viehättää minua. Vaikka itse pyristelenkin siitä nyt irti, Leena sanoo ja hymyilee ilkikurisesti.

Kello käy yhtätoista. Leena on jo enkkeillyt spanielinsa Madonnan kanssa Amsterdamin ulkoilumetsästä ja vienyt koiran ystävän luo päivähoitoon. Leenan 19-vuotias poika **Daniel** on hotellilla harjoittelemassa

vastaanoton tietojärjestelmää. Pari vuotta nuorempi **Thomas** treenaa jalkapalloa läheisen Alkmaarin kaupungin kentällä.

Isoissa olohuoneissa on hiljaista. Leena paloittelee keittiössä itselleen lounaaksi lautasellisen hedelmälohkoja.

Juppi rakastui rinteessä

Leenan Amsterdamin-tarina alkaa Helsingistä. Kauppakorkeakoulusta valmistunut ekonomi asui kaksiossaan Annankadulla, Helsingin ydinkeskustassa. Kotona hän viihtyi kuitenkin harvoin – Leena paiskoi yhteyspäällikön töitä Sek&Greyn mainostoimistossa, bailasi ja matkusteli.

– Olin tyypillinen 80-luvun juppi, hän hymähtää. – Rakastin reissaamista, mutta kuvittelin asuvani aina Suomessa.

Hiihtolomalla 1988 Leena lähti Itä-valtaan laskettelemaan. Siellä seuraan löytäytyi hollantilainen, seitsemän vuotta vanhempi **Rijk Lam**. Rinteessä mies jäi kokeneemman Leenan jälkeen, mutta after skiissä juttua riitti.

– Pidin Rijkin iloisuudesta. Hänen seurassaan oli hauskaa.

Leena kertoi miehelle käyneensä jo kaikissa Euroopassa maissa paitsi Benelux-maissa ja Islannissa. Pian Hollantikin tuli

tutuksi, kun Rijk ja Leena alkoivat lennellä toistensa luokse. Suhde kehittyi vauhdilla, mutta aluksi kumpikaan ei halunnut muuttaa. Rijkillä oli Amsterdamissa flaamilaisia perunoita myyvä pikaruokabaari, eikä 80-luvun Suomi juuri tarjonnut ulkomaalaisille työtä.

– Minussa puolestaan oli sen verran itseenäistä skandinaista, että en suostunut muuttamaan ilman työpaikkaa.

Mutta asioilla on tapana järjestyä. Suomalaisella paperiteollisuusyrityksellä oli Amsterdamissa tytäryhtiö, josta Leena löysi markkinatutkijan paikan. Palkkakin oli hyvä. Mutta pian Leenaa alkoi kaduttaa: hän huomasi istuvansa ikkunattomassa toimistossa vain kirjoittamassa raportteja puhtaaksi. Kuudessa viikossa hän kyllästyi ja irtisanoutui.

Irtisanoutuminen oli Leenalle valtava pettymys, mutta nyt se tuntuu yhdeltä elämän tärkeimmistä käännekohdista. Leena ja Rijk asuivat silloin 30 kilometrin päässä Amsterdamista, pienessä Aalsmeerin kylässä. Toimettomana Leena istui koiransa kanssa sohvalla ja tuijotti ikkunasta ulos.

– Silloin tajusin, että tältä eläkkeelle joutuvasta ihmisestä varmasti tuntuu. Ensimmäistä kertaa elämässäni kaikki työn kaut-

ta saamani arvostus oli kadonnut, Leena kertoo.

Hän rapsutti koiraa ja teki päätöksen. Hän ei koskaan uppoutuisi työhön niin, ettei elämässä olisi myös jotain muuta tärkeää ja innostavaa.

Mutta uusi työkin oli jo nurkan takana.

Miten kurkku leikataan?

Aikaansaava ekonomi ei jäänyt tuleen maakaamaan. Jonkin aikaa hän myi Hollannista Suomeen hevosia ja veneitä.

– Hevosia pelkään, ja veneistä en tiennyt mitään, Leena muistelee huvittuneena. Muita suuntia oli vieläkin syytä katsella.

Sitten pariskunnan silmiin osui mielenkiintoinen tarjous: Hotel De Gerstekorrel tuli myyntiin. Leenalla tai Rijkillä ei kummallakaan ollut mitään kokemusta majoitusbisneksistä. Aluksi pariskunta ajattelikin ostaa paikan, myydä hotellin ja perustaa katutason ravintolaan perunabaarin. Mutta kun Leena kuljeskeli hotellin käytävillä, katseli bordeaux'npuunaisia samettiverhoja ja käytävien päässä olevia yhteisvessoja, hän tunsi vetoa hotelliin.

– Paikka vaati valtavaa remonttia. Mutta uskoin jo silloin, että riski kannatti ottaa.

Hotellikaupoista alkoivat Leenan kiirei-

Leena, Daniel ja Thomas asuvat Amsterdamin keskustassa entisessä nunnaluostarissa.

simmät vuodet. Pojista nuorempi oli kaupantekohetkellä vain kuukauden ikäinen. Perhe oli jo muuttanut kylästä Amsterdamin keskustaan lähemmäs hotellia.

Siihen asti Leena oli käyttänyt uudessa kotimaassaan englantia ja pysytellyt hiukan irrallaan hollantilaisuudesta. Enää se ei onnistunut. Leena puhui lapsille suomea, mutta pikkuhiljaa perheen yhteiseksi kieleksi tuli hollanti.

Kun Rijkjin vanhemmat tulivat kylään, Leena tunsu itsensä omituiseksi maahanmuuttajaksi, joka teki kaiken väärin.

– Anoppi valitti jopa tavasta, jolla leikkasin kurkkua. Sen piti olla siivu, ei lohko.

Ja kun Leena nukutti vauvaa ulkona, isovanhemmat kauhistelivat lapsen jäätyvän. Itse he työntelivät lapsenlapsia rattaissa marraskuun viimeisessä pukematta heille hanskoja tai sukia.

– Silloin kyllä tuli ikävä Suomea ja omia kavereita, Leena tunnustaa.

Skypeä tai Facebook-chattia ei ollut. Leena kirjoitti ystävilleen kirjeitä. Ennen Suomen liittymistä Euroopan unioniin hänen piti lisäksi kerran vuodessa käydä nöyryytävällä vierailulla maahanmuuttoviranomaisten luona. Oli perusteltava, miksi hänelle, aviottomalle naiselle, piti taas myön-

tää vuoden oleskelulupa. Mutta ei Leena Suomeen haikaillut. Hän oli jo rakastunut Amsterdamiin, sen asukkaiden kepeään elämänasenteeseen, iloisiin tervehdyksiin ja tapaan koskettaa puheumppania.

– Tutkimusten mukaan suomalaisten elämä on hyvää ja onnellista, mutta suomalaiset eivät näytä sitä. Täällä onni näytetään.

Roolit sekaisin

Yrittäjänä Leena Mononen sorvasi aika-aulunsa lasten mukaan. Aamupäivät hän vietti hotellilla, lounastunniksi polki hakeamaan pojat koulusta kotiin syömään. Iltapäivän Leena ahersi kotitoimistossa.

– Muistan aina, kun Daniel kysyi, miksen käy töissä. Minä, joka taatusti paiskin enemmän töitä kuin yksikään poikien luokkakaverien vanhempi! Sain selittää, että joka kerta kun äiti käy hotellilla, soittaa, faksaa, käy tukussa ja tarkistaa papereita, se on työntekoa. En vain ollut käyttänyt siitä kaikesta sanaa työ.

Leenan ja Rijkjin roolit olivat aina olleet Hollannissa hieman epätyypilliset. Rijk oli perustanut firmansa ilman korkeakoulutusta ja oli tyytyväinen, kun perheen ekonomi hoiti yhtiön raha-asiat. Kotona mies

”RAKASTUIN AMSTERDAMIIN, SEN KEPEÄÄN ELÄMÄN-ASENTEESEEN.”

keskittyi ruuanlaittoon ja poikien urheilutreeneistä huolehtimiseen.

– Rijk vitsaili usein tehneensä viisaasti, kun oli valinnut pohjoismaisen naisen.

Naimisiin he menivät vasta, kun perheen pojat alle kymmenvuotiaina alkoivat kättää häitä. Leena ei ollut sitä ennen kaivannut virallista vaimon asemaa.

Monessa hollantilaisperheessä nainen on lasten vuoksi kotona tai tekee osa-aikatyötä. Mies saattaa vastata kaikista rahoista. Leenankin ystäväpiirissä on kotirouvia, jotka joutuvat pihistämään talousrahoista summia omiin ostoksiinsa. Eron tullessa miehet maksavat usein ex-puolisoiheen elatuskorvauksia monta vuotta.

– Vakuutusvirkaileija ei millään ymmärtänyt, kun halusimme Rijkin kanssa itsellemme samansuuruiset eläkevakuutukset. Emme lopulta tehneet sopimusta ollenkaan.

Rijk olisi halunnut hankkia toisenkin hotellin, mutta Leena vastusti. Hän muisti ►

"MIEHENI VIIMEISET SANAT MINULLE OLIVAT 'GA VERDER',
MENE ETEENPÄIN."

Futismutsi Leena kuskaa poikiaan monta kertaa viikossa treeneihin ja jää usein katsomaan Thomasin jalkapalloharjoituksia.

koiran kanssa sohvalla viettämänsä hetket ja sanoi haluavansa elämässä muutakin kuin työtä. Rijk suostui, mutta laajensi kuitenkin omaa pikaruokaketjuaan.

Mene eteenpäin

Viisi vuotta sitten kaiken muutti lääkärin antama diagnoosi: Rijk oli sairastunut eturauhassyöpään. Leena vähensi hotellitöitä ollakseen miehensä tukena.

Sairaus parani, mutta seuraavaksi lääkäri totesi syövän Rijkien keuhkoissa. Ennuste oli huono: asiantuntija-arvion mukaan vain kaksi potilasta sadasta eläisi yli kaksi vuotta.

– Rijk sanoi meille olevansa heistä toinen. Ja oli myös.

Leena kehuu miestänsä perheen aurinkoksi, joka sairaanakin piristi muita.

– Häneltä olen oppinut reipasta eteenpäin katsomista.

Sairaus oli rankka. Useamman kerran Leena ja pojat jättivät sairaalassa hyvästejä ennen riskialttiita hoitoja. Yhä uudestaan mies jäi henkiin ja heräämössä virottuaan nosti kätensä tervehdykseen. Pojille isän

sairastaminen oli vaikeaa. Kummallakin alkoi olla koulussa keskittymisvaikeuksia.

Lopulta mitään ei enää ollut tehtävissä. Rijk menehtyi kaksi vuotta sitten.

Leena tunnustaa vieläkin elävänsä suruaikaa. Yhteiset 22 vuotta ovat mielessä päivittäin.

– Rijk ei halunnut meidän jäävän murehtimaan menneitä. Hänen viimeiset sanansa minulle olivat *ga verder*, mene eteenpäin.

Hautajaisten jälkeen Leena kohtasi surunvalittelijoita, jotka pahoittelivat sekä Rijkien poismenoa että hotellista luopumista.

– Moni hollantilainen piti itsestään selvänä, etten naisena voi jatkaa hotellin omistamista yksin.

Leenalla ei ollut aikomustakaan myydä hotellia. Vuosien hiomisen jälkeen se tuotti hyvin, ja hänhän sen talousasiat oli ennenkin hoitanut.

Leena ja Rijk olivat myyneet jo aiemmin kaksi perunabaareistaan. Bileaukio Rembrantpleinin laidalla sijaitsevan klassikkona tunnetun kioskinsa he olivat vuok-

ranneet sen pitkäaikaiselle työntekijälle. Työasiat rullasivat siis melkein itsestään.

Leskeksi jäämisen jälkeen Leena on keskittynyt karsimaan elämästään kaikenlaisen turhan. Se tarkoittaa niin omaisuutta, ihmisiä kuin tekemistäänkin. Leena nauttii olevansa aikamoinen trendituntija.

– 80-luvulla olin juppi, nyt keskityn downshiftaamiseen.

Hän on myynyt Helsingistä vuokralla pitämänsä sijoituskaksion, ja seuraavaksi myyntiin lähtee perheen komea kesämökki Hollannin maaseudulla. Paikan ylläpito tuo turhia huolia, eikä Leena ei ole Rijkien kuoleman jälkeen enää viihtynyt mökillä.

Työasioille hän pyhittää enintään tunnin pari päivässä.

– Arvoni ovat menneet uusiksi. Yksinkertaisuus viehättää koko ajan enemmän.

Hus, energiasyöpöt!

Rijkien kuoleman jälkeen kummaltakin pojalta jäi lukio kesken. Leena ei jaksanut murehtia, vaikka tuttavat asiaa päivittelevätkin. Leena uskoo, etteivät asiat ole omilla käsillä. Elämä kantaa.

– Niinhän kristinuskossakin opetetaan.

Leena on varma, että pojat löytävät kyläpaikkansa.

– Olemme eläneet sen verran raskasta aikaa jo useamman vuoden, että en jaksanut kantaa hirveästi huolta monestakaan asiasta.

Leena sanoo herkistyneensä tunnistamaan voimia vievät energiasyöpöt ja oppineensa välttelemään heitä. Entistä tärkeämpiä sen sijaan ovat oma sisko sekä vuosia elämässä mukana olleet suomalaiset ja hollantilaiset ystävät. Myös aikoinaan mielipahaa aiheuttaneet välit anopin kanssa ovat korjaantuneet, kun kumpikin on hyväksynyt toisen erilaisuuden.

Iloa tuo myös matkailu. Kuluneen vuoden aikana Leena on matkustellut kuukausittain, joko poikien tai ystäviensä kanssa. Loppuvuodeksikin on buukattu monta reissua: Suomeen, Ibizaalle, Sveitsiin ja poikien kanssa jouluksi Thaimaahan.

Leena on aina seurannut ja tukenut poikiensa harrastuksia, ja Rijkien kuoleman jälkeen hänestä on tullut täyspäiväinen futis- ja lätkämutsi. Thomas pelaa nyt ammattilaisena AZ Alkmaarissa ja on pelannut jo kolme vuotta myös Suomen nuorten jalkapallomaajoukkueessa. ➤

LEENAN ALOITTAMA LAMMASAIHEISEN TAITEEN KOKOELMA SEN KUN LAAJENEET.

Poikaa on kosiskeltu ulkomaillekin, mutta äiti ei ole vielä antanut lupaa. Äidin mielestä ensin on aika hankkia ajokortti ja lähteä maailmalle vasta myöhemmin.

Esikoispoika Daniel haluaa keskittyä hotellitöihin ja pelaa puolestaan jääkiekkoa monta kertaa viikossa. Leena käy katsomassa poikiensa kaikki pelit.

– Minusta on tullut aikamoinen miehi- sen linnakkeen tietopankki, kun seuraan vielä urheilulehtiä ja urheilua televisiosta!

Lampaat valloillaan

Torstaisin Leenan kotona käy siivoja. Romanianlaisella **Veralla** riittääkin sarkaa, sillä asunnossa on kolme kerrosta ja yli 400 neliötä. Melkein liikaa, kokee Leena uudessa elämäntilanteessa. He olivat ostaneet ylempien kerrosten asunnon juuri ennen Rijkjin sairastumista.

– Mutta en raaski tätä myydäkään. Ehkä jompikumpi pojista haluaa joskus muuttaa yläkertaan tyttöystävänsä kanssa.

Pojilla on yhteensä neljä huonetta ja oma, poreammeellinen kylpyhuone. Olohuoneesta on tullut perheen miesten pyhättö, lammasaiheisen taiteen komea näyttämö. Alun perin Leena osti **Menashe Kadishmanin** lammasaiheisen maalauksen, koska Rijkjin ja poikien sukunimi Lam tarkoittaa karitsaa.

– Tuttu mesenaatti suositteli meitä tekemään lampaasta teeman.

Sittemmin kokoelma on karttunut veistoksilla, patsailla, kollaasitöillä ja useammalla maalauksella.

– Tunnetun Kadishmanin maalausta katsellessaan naapurimme kysyi, onko se Danielin maalaama. Ja me maksoimme sitä monta kuukautta! Leena nauraa.

Tässä kodissa Leena puhuu suomea, mutta useimmiten pojat vastaavat hollanniksi. Poikia ei kiinnosta muuttaa Suomeen, kun koko elämä on Amsterdamissa. Leena sen sijaan on leskeksi jäätyään puntaroinut suhdettaan Suomeen paljonkin.

– Isäni on Karjalan evakko, eivätkä omat juureni ole syvällä oikein missään.

Viime aikoina Suomi on alkanut taas houkuttaa. Kesän yötön yö, siskon koti Porvoossa ja vuosien saatossa säilyneet ystävät painavat puntarissa entistä enemmän – samoin Helsingin uudet, keski-ikäisille suunnatut ravintolat kuten Leenan viimeksi löytämä Puuma Outlet. Ehkä lähivuosina Leena hankkii itselleen kesäkuukausien tukikohdan Helsingistä.

– Mutta toistaiseksi haluan olla täällä.

Arjen määrää nyt Thomasin pelien aika- taulu. ■

Kodin seinällä kohtaa sekä Leenan että Rijkkin sukuvallokuvat. Puolison kuva Leenan pään yläpuolella.